

MAARJAMAA

Vello Salo Ringkiri

Nr. 1 (60)

XIX aastakäik

Tõnisepäev 2005

KIRIKUKALENDRI KÜSIMUSI

Nii nagu meie 'emake' Maa teeb iga 365 päevaga uue ringi ümber Päikese, vaadates oma eluallikat nõ igast küljest, käib Ristikirik oma teenistustes igal aastal uuesti läbi meie Issanda Jeesuse Kristuse elu – alates Tema esimese tulemise ootamisest kuni Tema teise tulemise ootuseni. Heal lapsel mitu nime: Issanda aasta (*annus Domini*), armu aasta (*annus gratiae*), kirikuaasta, liturgiline aasta...

Aastas on 52 pühapäeva, millest esimesed 7 on pühendatud Jeesuse sündimisele; neid võib nimetada **jõuluringiks**; Jeesuse kuulutustööd, ristisurma, ülestõusmist ja taevasseinemist vaatlevaid pühapäevi (20) võime nimetada **paasaringiks**, mõlemaid aga omakorda **aastaringi** (33 pühapäeva) peamiseks osadeks. Nii jõulu- kui ka paasaringil on omakorda kolm osa – esimesel **advent**, **jõulupüha** ja **jõuluaeg**, teisel **paastuaeg**, **paasa-** e. **ülestõusmispüha** ja **ülestõusmisaeg**.

Need kolm – **jõulu-**, **paasa-** ja **aastaring** – on raamiks Issanda, Tema pühakute ja tema Kiriku eluga seotud mälestuspäevadele. Peamisi pühi on kombeks pidada suurema pidulikkusega; selles suhtes teeme vahet *suurpühade* (nt. jõulud), *kirikupühade* (nt. mihklipäev) ja *mälestuspäevade* (nt. kadripäev) vahel. Tähtsamate mälestuspäevade (nt. annepäev) tähistamine on kohustuslik kõigis Rooma riituse kogudustes, ülejäänud päevadel (nt. kadripäeval) jääb see koguduse otsustada.

Peale *Rooma üldkalendri* on olemas veel mitmesuguseid erikalendrid (meil näiteks dominiiklaste, birgitiinide jt omad). Igal kirikul on oma *sünni-* ja *nimepäev* (pühitsemis- ja patroonipäev); mõlemaid tähistatakse suurpühana.

Liturgilised värvid toonitavad eri pühade ja aegade ilmet. Neid on neli: rõõmuvärv **valge** (või kuld) Issanda ja pühakute, armastuse ja vere värv **punane** Püha Vaimu ja veretunnistajate, tõsine **violett** ettevalmistusaegade ja leina, lootuse värv **roheline** aastaringi, „Kiriku aja” jaoks.

Meie maakeelne katoliiklik kirikukalender on alles kujunemisejärgus, eriti mis puutub vähemtuntud pühakute nimevorme. Pöördel minu ettepanekud tähestikulise nimestiku kujul, mis on vajalik üksikute pühakute kätteleidmiseks; olen tänulik lugejate seisukohavõtude eest.

Rooma üldkalendri pühad ja pühakud (* = erikalendrist)

Achilleus	1205	Hedwig	1610	Margareeta, Šoti	1611
Agata	0502	Henricus	1307	Marguerite-Marie Alacoque	1610
Agnes	2101	Hieronymus	3009	Maria Goretti	0607
Albert Suur	1511	Hieronymus Emilianus	0802	Maria Magdalena de' Pazzi	2505
Alfonso Maria de' Liguori	0108	Hilarius	1301	Markus	2504
Aloisio Gonzaga	2106	Hingede	0211	Marta	2907
Ambrosius	0712	Ignatius, Antiookia	1710	Martin, Tours'i	1111
Andreas	3011	Ignatius Loyola	3107	Martino de Porres	0311
Andreas Kim Taegon	2009	Ireneus	2806	Martinus I	1304
Angela Merici	2701	Isaac Jogues	1910	Matteus	2109
Anselm	2104	Isabel, Portugali	0407	Mattias ap	1405
Ansgar (Oskar)	0302	Isidor	0404	Meinhard*	1110
Antonio Maria Claret	2410	Istvan	1608	Methodius	1402
Antonius Suur	1701	Jaakobus ap	0305 ja	Miikael, Gabriel & Rafael	2909
Antonius, Padova	1306	<i>Jaan vt Johannes, Ristija</i>		Monica	2708
Antonius Maria Zaccaria	0507	Jan Kity	2312	Nereus & Achilleus	1205
Athanasius	0205	Januarius	1909	Nikolaus Imetegija	0612
Augustinus, Canterbury	2705	Jean de Brébeuf / Isaac Jogues	1910	Norbert	0606
Augustinus	2808	Jean Eudes	1908	Oskar (Ansgar)	0302
Barnabas ap	1106	Jean-Baptiste de la Salle	0704	Patrick	1703
Bartolomeus ap	2408	Jean-Marie Vianney	0408	Paulinus, Nola	2206
Basilius Suur	0201	Joakim & Anna	2607	Paulus ap	2906
Benedictus abt	1107	Joannes I	1805	Paulus, pöördumispäev	2501
Bernard, Clairvaux'	2008	Johannes ap & ev	2712	Paulus Miki	0602
Bernardino, Siena	2005	Johannes Chrysostomus	1309	Paulus, Risti-	1910
Bibiana (Viviana)*	0212	Johannes, Damaskuse	0412	Peetrus & Paulus app	2906
Birgitta	2307	Johannes, Jumala-	0803	Peetruse piiskopiujärg	2202
Blasius	0302	Johannes, Risti-	1412	Perpetua & Felicitas	0703
Bonaventura	1507	Johannes (Jaan), Ristija (mart.)	2908	Petrus mr	0206
Bonifatius	0506	Johannes, Ristija (sünd)	2406	Petrus Canisius	2112
Bruno	0610	Joosep (Töömees 0105)	1903	Petrus Chrysologus	3007
Caecilia	2211	Josafat	1211	Petrus Damianus	2102
Callistus I	1410	José de Calasanz	2508	Pierre Chanel	2804
Camillo de Lellis	1407	Josemaria Escrivá*	2606	Pius V	3004
Carlo Borromeo	0411	Justinus	0106	Pius X	2108
Carolus Lwanga	0306	Juuda ap	2810	Polycarpus, Smürna	2302
Clara	1108	Jüri (Georg)	2304	Pontianus	1308
Clemens I	2311	Kaitseinglite	0210	pühade, Köigi	0111
Columbanus	2311	Kasimir	0403	Rafael ülemingel	2909
Cornelius & Cyprianus	1609	Katariina, Siena	2904	Raimund, Penyaforti	0701
Cosmas & Damianus	2609	Katariina, Vadstena*	2403	Roberto Bellarmino	1709
Cyprianus	1609	Kyrillus, Aleksandria	2706	Romualdus	1906
Damasus I	1112	Kyrillus, Jerusalema	1803	Rooma esimärtrid	3006
Damianus	2609	Kyrillus & Methodius	1402	Rosa	2308
Dionysius	0910	Laurentius	1008	Scholastica	1002
Dominicus	0808	Leo Suur	1011	Sebastianus	2001
Efraim Süürlane	0906	Lorenzo, Brindisi	2107	Serviitide asutajad	1702
Elišabet, Ungari	1711	Louis IX	2508	Siimon & Juuda app	2810
Elisabeth Hesselblad*	0406	Lucia	1312	Silvester I	3112
Eusebius	0208	Luukas	1810	Sixtus II; Gaetano	0708
Fabianus	2001	Maarja Magdaleena	2207	Stanislaus	1104
Felicitas	0703	Czistochowa-maarjapäev*	2608	Stefanus Esimärter	2612
Fidelis, Sigmaringeni	2404	Guadalupe-maarjapäev*	1212	Süütalapsed	2812
Filippo Neri	2605	Heina-maarjapäev	3105	Teresa, Avila	1510
Filippus & Jaakobus app	0305	Karmeli-maarjapäev	1607	Teresa, Calcutta*	0509
Francisca, Rooma	0903	Kuninganna-maarjapäev	2208	Teresa, Lisieux'	0110
Franciscus, Assisi	0410	Küünla-maarjapäev	0202	Teresia Benedicta, Risti-*	0908
Franciscus, Paola	0204	Leemeti-maarjapäev	2111	Thomas Becket	2912
Franciscus de Sales	2401	Loreto-maarjapäev*	1012	Tiitus	2601
Franciscus Xavier	0312	Lourdes'i-maarjapäev	1102	Timoteus & Tiitus	2601
Gabriel ülemingel	2909	Nigula-maarjapäev	0812	Toomas, Aquino	2801
Gaetano	0708	Nääri-maarjapäev	0101	Toomas ap	0307
<i>Georg vt. Jüri</i>		Paastu-maarjapäev	2503	Toribio de Mongrovejo	2303
Gertrud	1611	Roosipärja-maarjapäev	0710	Václav	2809
Giovanni Bosco	3101	Rukki-maarjapäev	1508	Vicente Ferrer	0504
Giovanni da Capestrano	2310	Templi-maarjapäev	2111	Vincent de Paul	2709
Giovanni Leonardi	0910	Ussi-maarjapäev	0809	Vincentius	2201
Gregorius, Nazianzi	0201	Valuema-maarjapäev	1509	Viviana (Bibiana)*	0212
Gregorius Suur	0309	Maksymilian Maria Kolbe	1408	Xystus II	0708
Gregorius VII	2505	Marcellinus & Petrus mr	0206		

KIRIKUAASTA

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘ **JÕULURING**

ADVENT 1. - 4. pühapäev

**JÕULU-
AEG** **JÕULUD**
Püha Perekond
2. pühapäev
Issanda ilmumine
Issanda ristimine

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘ **PAASARING**

**PAASTU-
AEG** Tuhkapäev
1.-5. pühapäev
Palmipuude püha
Suur Neljapäev
Suur Reede

**PAASA-
AEG** **PAASAPÜHA**
2.- 6. pühapäev
Taevaminek
7. pühapäev
Nelipühad

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘ **AASTARING**

**AASTA-
AEG** 1. - 33. pühapäev
Kolmainupüha
Corpus Domini
Pühim Süda
Kristus Kuningas

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘ **PÜHADERING**

6. XII Nigulapäev
8. XII Nigulamaarjapäev
13. XII Luutsinapäev
21. XII Toomapäev
26. XII Tabanipäev
27. XII Johannesepäev
28. XII Süütalastepäev
1. I Näärimaarjapäev
6. I Kolmekuningapäev
2. II Küünlapäev
19. III Joosepipäev
25. III Paastumaarjapäev
23. IV Jüripäev
1. V Volbripäev
24. VI Jaanipäev
29. VI Peeter-Paulipäev
2. VII Heinamaarjapäev
26. VII Annepäev
29. VII Olevipäev
6. VIII Issandamuutmine
15. VIII Rukkimaarjapäev
24. VIII Pärtlipäev
14. IX Ristipäev
21. IX Madisepäev
29. IX Mihklipäev
11. XI Mardipäev
25. XI Kadripäev
1. XI Pühadepäev
2. XI Hingepäev